

[Ulrich.]

dette Forhold er, som det er. En væsentlig Skyld har selvfølgelig den Krise, som Landbruget har været ude for i en Række Aar, men jeg mener ogsaa, at Skylden derfor bl. a. er den, at Arbejdsgiverne i mange Tilfælde har haft en for ringe Forstaaelse af Værdien af at byde Arbejderne virkelig gode Forhold. De har manglet Forstaaelse af, at naar man vil binde en virkelig god Arbejder til sig, maa man først og fremmest skabe saadanne Forhold for ham og da navnlig skabe ham et saadant Hjem, at der kan blive Tilfredshed i Hjemmet. Naar dette er gjort, er der i Virkeligheden etableret Mulighed for at tilvejebringe et saadant Tillidsforhold Arbejderen og Arbejdsgiveren imellem, at dette tjener begge.

Men naar vi nu ved dette Lovforslags Hjælp vil etablere et saadant Arbejderhjem og jo gerne vil gøre det paa en saadan Maade, at det bliver til Gavn for vedkommende, saa forekommer det mig, at de, der har udarbejdet dette Lovforslag, i for ringe Grad har haft Opmærksomheden henvendt paa Landarbejderens Økonomi. Naar et saadant Hjem er etableret og en Arbejder har faaet det overladt til Hjem, vil han komme til at sidde for en aarlig Husleje af mindst 300 Kr. Dette er efter min Mening for stort et Beløb for en saadan Arbejder at sidde for. Og saa i Stedet for at aabne ham Adgang til ved Siden af sin Arbejdsfortjeneste at kunne faa nogle Ekstrafortjenester for derved at dække den store Husleje, hemmer man i Lovforslaget saadanne Bestræbelser, og det gør man efter min Opfattelse paa den Maade, at man gør Jordtilliggendet for lille, og man gør det derigennem, at man forbyder Udleje af en Del af Boligen. Jordtilliggendet bør efter min Mening være ca. 1/2 Tønde Land og være af en saadan Størrelse, at der paa dette Jordtilliggende af Hustru og Børn kan drives en Virksomhed gennem Hønsavl, gennem Kaninavl, gennem Biavl, gennem Dyrkning af Havesager o. s. v., saadan at der derigennem er Indtjeningsmulighed for en Del af den betydelige Husleje, vedkommende kommer til at sidde for. Og hvad skulde der være til Hinder for, at man tillod, naar et saadant Hjem blev opført, at der oppe paa Loftetagen blev indrettet en mindre Lejlighed til et enligt Menneske, enten dette nu var en enlig Kvinde eller en enlig Mand, hvorigennem det var muligt gennem den Leje, man fik for denne lille Lejlighed, ogsaa at indtjene noget af Huslejen?

Det er et Par Ting, jeg gerne vilde

pege paa, fordi det forekommer mig, at naar man etablerer saadanne Boliger og fra Statens Side gaar ind med meget betydelige Beløb, saa maa man ogsaa, hvis der bliver Efterspørgsel efter disse Huse i den Udstrækning, som den højtærede Minister rimeligvis har ment, skabe Mulighed for, at disse Mennesker kan svare de Afgifter, der kræves. Det er jo desværre saaledes, at samtidig med at man opbygger disse Hjem, kan man fra Statens Side ikke garantere, der bliver Arbejde til vedkommende Mennesker, men jeg føler mig forvisset om, at der vil være Mulighed for, at disse Mennesker selv kan skaffe sig Arbejde, naar de blot ikke strammer Lønbuen stærkere, end at Strengen kan holde.

Det er jo indlysende, at dersom man ude paa Landet lever under saadanne Forhold, at Landbruget ikke kan rendere, dersom man stadig væk stræber efter at faa lige Løn med de faglærte Arbejdere i Byen, saa vil man støde paa dette, at Landbruget — hvad ogsaa en af de tidligere Ordførere i Dag har sagt — indskrænker Brugen af Arbejdskraft og gaar over til Maskindrift, og saa vil de Huse, der her er Tale om at etablere, jo blive overflødige. Derfor mener jeg, at man, naar vi behandler dette Lovforslag i et Udvalg, skal søge at forhandle ganske lidenskabsløst og søge at løse Problemet paa en saadan Maade, at Forholdene virkelig kan blive tilfredsstillende for de Mennesker, man her vil hjælpe. Det er jo som Regel saaledes, at de Lovforslag, der fremsættes her paa Rigsdagen, er partipolitisk prægede, og dette Lovforslag er jo ingen Undtagelse fra Regelen, idet der har indsneget sig Bestemmelser deri, som efter min Mening ikke burde have været i Lovforslaget. Men lad os dog for en Gangs Skyld gaa ganske lidenskabsløst til Forhandlingen og søge at faa en Løsning, som kan blive tilfredsstillende, ikke for det politiske Parti, men for de Mennesker, man tænker paa at hjælpe. Naar jeg nævner, at Lovforslaget er partipolitisk præget, saa er det, fordi man ogsaa her i Loven vil indføre Statsfæsteprincippet. Vi ved jo meget vel, at en Del af Regeringspartierne, nemlig den radikale Fløj, een Gang for alle har forset sig paa dette Statsfæsteprincip. Jeg kan med min bedste Vilje ikke se, at der er nogen som helst Fordel ved at anvende dette fremfor det andet Princip, saaledes som det er fremsat i Lovforslaget; lad os derfor være enige om, at man giver de paagældende Mennesker et Jordkøbslaan og et Bygge-laan og saa for øvrigt lader dem om Resten. Det tror jeg vil baade Sagen bedst, og jeg